

орієнтацією на прикінцевий результат.

Перспективи використання результатів дослідження вбачаємо у застосуванні викладених у статті положень під час річного планування роботи дошкільних навчальних закладів.

Література

1. Danylenko L. I. Innovatsiynnyy osvithniy menedzhment [*Innovative educational management*] : [navch. posib.] / L. I. Danylenko – K. : Hlavnuk, 2006. – 144 s. – (Psykhologichnyy instrumentariy). (Ukrainian).
2. Danylenko L. I. Teoretyko-metodychni zasady upravlinnya innovatsiynoyu diyal'nistyv v zahal'noosvitnikh navchal'nykh zakladakh [*Theoretical and methodological foundations of innovation management in schools*]: avto-ref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya doktora ped. nauk : spets. 13.00.01 „Zahal'na pedahohika ta istoriya pedahohiky” / Lidiya Ivanivna Danylenko ; Instytut pedahohiky APN Ukrayiny. – K., 2005. – 42 s. (Ukrainian)
3. Stadnyk V.V. Innovatsiynnyy menedzhment [*Innovation management*] / Valentyna Vasylivna Stadnyk. – K.: Akademvydav, 2006. – S.19-22. s. (Ukrainian)
4. Upravlenie chelovecheskimi resursami : entsiklopediya [*Human Resource Management: Encyclopedia*] / [pod. red. M. Pula, M. Uornera]. – SPb. : Piter, 2002. – 1197, [1] s. – (Biznes klass). (in Russian).

Маленюк Т.В.

Кіровоградський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка

ЗАСТОСУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КУРСУ «ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЛЕГКОЇ АТЛЕТИКИ» СТУДЕНТАМИ ФАКУЛЬТЕТУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

У статті розкрито структуру дистанційного курсу «Теорія і методика викладання легкої атлетики» для студентів напряму підготовки Фізичне виховання* Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Представлено організацію навчального процесу на основі поєднання традиційного та дистанційного навчання студентів. Визначено особливості застосування дистанційного навчання у процесі вивчення даного курсу: організовує самостійну роботу, поточний і підсумковий контроль якості знань студентів, забезпечує засвоєння теоретичного матеріалу, створює кращі умови для оволодіння практичним розділом навчальної програми.

Ключові слова: дистанційне навчання, дистанційний курс, студенти, фізичне виховання, легка атлетика.

Маленюк Т. В. Использование дистанционного обучения в процессе изучения курса «Теория и методика преподавания легкой атлетики» студентами факультета физического воспитания. В статье раскрыта структура дистанционного курса «Теория и методика преподавания легкой атлетики» для студентов направления подготовки Физическое воспитание* Кировоградского государственного педагогического университета имени Владимира Винниченко. Представлена организация учебного процесса на основе объединения традиционного и дистанционного обучения студентов. Определены особенности использования дистанционного обучения в процессе изучения данного курса: способствует организации самостоятельной работы поточного и заключительного контроля качества знаний студентов, изучению теоретического материала, создает лучшие условия для овладения практическим разделом учебной программы.

Ключевые слова: дистанционное обучение, дистанционный курс, студенты, физическое воспитание, легкая атлетика.

Malenyuk T. V. The use of the distance education in the educational process of the course “Theory and methods of teaching athletics” for students of the Faculty of Physical Education. The study purpose - to explore the features the use of the distance education on example of a course “Theory and methods of teaching athletics” for full-time students of the Faculty of Physical Education. Research methods - theoretical analysis and generalization of the data references.

The structure of the distance course “Theory and methods of teaching athletics” for students of the Faculty of Physical Education of Vinnichenko Kirovograd State University. It is provided the organization of the educational process based on combination of the traditional and distance education students.

Distance learning elements were introduced into the process of studying this course in the following areas: theoretical, practical, controlling sections of curricula and the students' independent work.

It was determined the features of the distance education use in the process of studying this course by the students of the Faculty of Physical Education; it contributes to the organization of the students' independent work; it allows to carry out current and final control of knowledge, but the disadvantage is the lack of the teacher's control during the testing; it provides to the theoretical material, which can be studied by the students, as remotely, so conventionally; to master practical material and the controlling of the implementation of the sport norms of the athletic types is at the practical classes. So, the elements of the distance education integrate into the educational process and coordinate with traditional education.

It is recommended the Moodle system for the students' distance education and for the development of the distance courses in sport-pedagogical disciplines.

Key words: the distance education, the distance course, students, Physical education, athletics.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку вищої освіти в Україні характеризується активним впровадженням у навчально-виховний процес інформаційно-комунікаційних технологій, які становлять основу дистанційного навчання. Необхідність дистанційного навчання в освітній сфері фізичної культури і спорту не підлягає сумніву, адже великий відсоток студентів-

спортсменів навчається за індивідуальними планами і не можуть відвідувати академічні заняття у повній мірі, через щільний графік тренувальної і змагальної діяльності. Крім того, студенти старших курсів починають професійну діяльність, що також пов'язано із пропусками навчальних занять. Для таких студентів дистанційне навчання – це єдина можливість отримати вищу освіту [10].

Головною метою створення дистанційної освіти є забезпечення загальнонаціонального доступу студентів до освітніх ресурсів за рахунок використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій і створення умов для реалізації громадянами прав на освіту [9].

У зв'язку з цим, питання впровадження дистанційного навчання, як перспективної та орієнтованої на індивідуалізацію форми навчального процесу, у систему вищої освіти України розглядається як актуальна проблема.

Дослідження виконано згідно зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту кафедри теорії та методики олімпійського і професійного спорту Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У Положенні про дистанційне навчання затвердженому Наказом МОН України від 25 квітня 2013 року зазначено, що «під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій» [8].

У Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні вказано, що «дистанційна освіта – це форма навчання, рівноцінна з очною, вечірньою, заочною та екстернатом, що реалізується, в основному, за технологіями дистанційного навчання» [2].

На думку Р. В. Клопова [1], дистанційна форма навчання у професійній підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту базується на поступовому включенні елементів дистанційного навчання у процес підготовки, створенні комп'ютерного навчального середовища у дистанційному режимі з урахуванням вимог якісної підготовки фахівця.

Основним елементом дистанційної освіти є дистанційний курс. У процесі розробки дистанційного курсу та наповнення його необхідними відомостями виникає низка проблем, тому що курс повинен бути гнучким, зміст детально опрацьованим, ретельно спланована підтримка студентам. У процесі розробки дистанційного курсу С. О. Науменко [7] рекомендує враховувати наступні засади: мету і завдання вивчення дистанційного курсу; попереднє тестування студентів; поділ навчального матеріалу на блоки; послідовність подання матеріалу; питання; рекомендації з оформлення; подання навчального матеріалу; використання кольорів; підтримка мотивації та зацікавленості студентів.

У процесі методичного проектування дистанційного курсу М. Н. Мохова [5] виділяє наступні складники: концепція; технологія навчання (модель процесу навчання з позиції викладача); визначення складу команди розробників – викладачі фахових дисциплін; структура навчально-методичного комплексу дистанційного курсу; вибір інформаційних технологій для створення контенту дистанційного курсу; формування переліку видів діяльності здобувачів освіти, методики навчання та контролю знань.

Фахівці П. Ладига, Г. Шандригось та В. Шандригось [4] вважають, що особливості викладання спортивно-педагогічних дисциплін у вищій школі висувають підвищені вимоги до дистанційної форми навчання. Викладання спортивно-педагогічних дисциплін із застосуванням дистанційної форми навчання повинно здійснюватися у двох напрямках: 1) при засвоєнні теоретичного матеріалу повинні використовуватися як традиційні засоби навчання, так і інформаційно-комунікаційні технології; 2) під час оволодіння практичним матеріалом відсоток застосування технології дистанційного навчання повинен знижуватися до мінімуму.

Практичні заняття зі спортивно-педагогічних дисциплін (спортивні і рухливі ігри, плавання, гімнастика, легка атлетика, єдиноборство, атлетизм тощо) є обов'язковими. Адже, процес вивчення техніки рухових дій неможливий без проведення очних практичних занять. Однак, початковий етап засвоєння техніки рухових дій – створення загального уявлення про техніку рухів, можна винести на самостійне опрацювання за рахунок підготовки необхідних матеріалів у дистанційному курсі [1].

Для реалізації побудови дистанційних курсів фахівці Т. М. Мочан [6] та С. О. Науменко [7], вважають доцільним використання системи Moodle, як платформи дистанційного навчання у ВНЗ України. Дистанційні курси розроблені у системі Moodle створюють сприятливе освітнє середовище для студентів з метою оперативного доступу до навчального матеріалу. Водночас, викладачі можуть додавати до модуля матеріал у будь-якому вигляді, а саме, як web-сторінку, у вигляді файлів, завдань, текстів тощо; використовувати будь-який електронний документ, який обертається в мережі Інтернет; створювати будь-яку систему оцінювання.

Таким чином, загальна проблема створення та впровадження елементів дистанційного навчання у систему вищої освіти України фахівцями вивчалася досить широко і змістовно. Однак, питання створення та використання дистанційних курсів зі спортивно-педагогічних дисциплін студентами факультетів фізичного виховання вищих закладів освіти вивчені недостатньо. Означений чинник обумовив вибір теми нашого дослідження.

Методологічне значення дослідження полягає у пошуку раціональних підходів до організації навчального процесу на основі поєднання традиційних засобів навчання та сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у процесі вивчення дистанційного курсу «Теорія і методика викладання легкої атлетики» студентами факультету фізичного виховання.

Мета дослідження – розкрити особливості застосування елементів дистанційного навчання у процесі вивчення курсу «Теорія і методика викладання легкої атлетики» студентами денної форми навчання факультету фізичного виховання.

Методи дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення даних літературних джерел.

Викладення основного матеріалу. Дистанційний курс «Теорія і методика викладання легкої атлетики» розроблено для здобувачів вищої освіти напрямку підготовки 6.010201 Фізичне виховання*. Навчальний матеріал повністю відповідає навчальній програмі для бакалаврів зазначеного напрямку підготовки та узгоджується з навчальними планами Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (м. Кропивницький).

«Теорія і методика викладання легкої атлетики» – нормативна дисципліна викладається у кількості 414 годин (самостійна робота становить 274 години). Вивчається студентами денної форми навчання у 4 семестрі упродовж 71 годин (2 кредити), у 5

семестрі – 99 годин (2,75 кредити), у 6 семестрі – 108 годин (3 кредити) і 7 семестрі – 135 годин (3,75 кредити).

Мета курсу – формування професійних компетенцій (теоретичного, методичного та практичного характеру) студентами, оволодіння теоретичними знаннями, засвоєння практичних умінь та навичок, формування здібностей до самонавчання, самоконтролю та самопідготовки щодо викладання легкої атлетики у майбутній професійній діяльності вчителя фізичної культури.

Завдання курсу: збагатити знання студентів стосовно техніки й тактики виконання легкоатлетичних вправ; оволодіти технікою та методикою навчання різних видів легкої атлетики, а також методикою розвитку фізичних якостей засобами легкої атлетики; розширити знання з основ організації, проведення та суддівства змагань з різних видів легкої атлетики; сформувати достатній рівень знань, умінь і навичок необхідних для практичного застосування легкоатлетичних вправ у майбутній професійній діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: класифікацію і характеристику легкоатлетичних вправ; основи техніки легкоатлетичних вправ; основи тактики легкоатлетичних вправ; методикою навчання техніки легкоатлетичних вправ; методикою розвитку фізичних якостей засобами легкої атлетики; правила змагань та основи суддівства легкоатлетичних вправ.

вміти: складати комплекси загально-розвиваючих і спеціально-підготовчих вправ, виходячи із завдань навчально-тренувального заняття з легкої атлетики; складати конспект і проводити навчально-тренувальне заняття з легкої атлетики; конкретизувати завдання навчання руховим діям залежно від віку, індивідуальних особливостей, стану здоров'я, фізичної підготовленості учнів; виховувати морально-вольові якості на заняттях з легкої атлетики; володіти комплексом засобів для розвитку різних фізичних якостей залежно від віку, стану здоров'я, індивідуальних особливостей, фізичної підготовленості школярів.

Курс складається з трьох модулів.

Модуль 1. *Змістовий модуль 1.* Класифікація і характеристика легкоатлетичних вправ. Основи техніки та методики навчання легкоатлетичних вправ.

Змістовий модуль 2. Техніка та методика навчання бігу на короткі дистанції і стрибка у довжину з розбігу способом «зігнув ноги» і «прогнувшись».

Змістовий модуль 3. Техніка та методика навчання потрійного стрибка та штовхання ядра зі скоку.

Змістовий модуль 4. Техніка та методика навчання бігу на середні та довгі дистанції і стрибка у висоту способом «переступання».

Модуль 2. *Змістовий модуль 1.* Методика розвитку фізичних якостей засобами легкої атлетики. Техніка та методика навчання кросового бігу.

Змістовий модуль 2. Техніка та методика навчання естафетного бігу та метання гранати.

Змістовий модуль 3. Техніка та методика навчання бар'єрного бігу та стрибка у висоту способом «фосбері-флор».

Модуль 3. *Змістовий модуль 1.* Основи організації, проведення та суддівства змагань з легкої атлетики.

Змістовий модуль 2. Організація змагань та практичне суддівство легкоатлетичних видів.

Елементи дистанційного навчання впроваджені у процес вивчення даного курсу за наступними напрямками: теоретичний, практичний, контрольний розділи та самостійна робота студентів.

1. Теоретичний розділ у межах змістових модулів представлений лекціями, переліком рекомендованої літератури, тестами для самоконтролю знань. Оволодіти теоретичним матеріалом студенти можуть під час академічних (лекційних) занять або за рахунок використання інформаційно-комунікаційних технологій.

2. Самостійна робота студентів розроблена до кожної теми змістових модулів у вигляді методичних рекомендацій до наступних завдань: 1) написання конспектів з основ техніки та методики навчання легкоатлетичних вправ; 2) підготовка конспекту уроку з легкої атлетики; 3) розробка комп'ютерної презентації з основ техніки легкоатлетичних вправ.

Під час виконання самостійної роботи студенти надсилають виконанні завдання на електронну адресу викладача, спілкуються у чаті, ведуть дискусію на форумі по завданнях самостійної роботи. З метою якісного виконання самостійної роботи студенти отримують індивідуальні завдання для підготовки конспектів уроку з легкої атлетики, а також індивідуальні теми для розробки комп'ютерних презентацій. Отже, для організації самостійної роботи студентів ми використовували лише дистанційну форму навчання. Однак, для студентів, які не мають можливості користуватися Інтернетом, ми розробили друковані методичні рекомендації для виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Теорія і методика викладання легкої атлетики».

3. Практичний розділ програми передбачає обов'язкову присутність студентів на практичних заняттях, з метою засвоєння навчального матеріалу. На практичних заняттях час використовується більш ефективно і раціонально, тому що студенти до початку занять повинні ознайомитися із матеріалом теоретичного розділу та виконати завдання для самостійної роботи. Крім того, означені чинники сприяють тому, що рухова активність студентів під час практичних занять стає більш усвідомленою і вони виступають активними суб'єктами навчально-виховного процесу.

4. Контрольний розділ навчальної програми передбачає письмовий контроль завдань, що виносяться на самостійну роботу студентів; поточне тестування за кожною темою змістових модулів; підсумкове тестування (модульні контрольні роботи) тільки з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Проте, під час виконання дистанційного тестування відсутній контроль зі сторони викладача, студенти можуть скористатися допомогою або дозволити виконати завдання більш досвідченим товаришам. У зв'язку з цим, ми плануємо використовувати останнє практичне заняття кожного модуля для проведення підсумкового контролю якості знань студентів з допомогою друкованих тестових завдань.

Контроль за виконанням спортивних нормативів з видів легкої атлетики, що вивчаються, відбувається лише на практичних заняттях.

Семестровий контроль у формі заліку відбувається по завершенню 5-го та 6-го семестру, екзамен – 7-го семестру навчання. Залік та екзамен виставляється згідно Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу в Кіровоградському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка.

Дистанційний курс «Теорія і методика викладання легкої атлетики» розміщено в системі Moodle-КДПУ, студентам надано доступ за посиланням <http://moodle.kspu.kr.ua/course/view.php?id=613>. Даний курс дозволяє фіксувати виконання студентами усіх видів навчальної діяльності, сприяє організації самостійної роботи, дає змогу проводити поточні й підсумкові зрізи знань. Проте, ми погоджуємося з думкою фахівців [1, 3, 10], що такий вид методичного забезпечення вимагає від викладачів нових знань, вмінь та навичок стосовно застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі студентської молоді. З цієї метою викладачі нашого вузу проходять 108-годинне навчання за програмою підвищення кваліфікації «Розробка дистанційних курсів засобами Вікі-КДПУ, Хмарка-КДПУ і Moodle-КДПУ».

Головні висновки.

1. Розкрито структуру дистанційного курсу «Теорія і методика викладання легкої атлетики», що відповідає кредитно-модульній системі організації навчального процесу, для студентів факультету фізичного виховання Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

2. Представлено організацію навчального процесу під час вивчення даного курсу на основі поєднання традиційних засобів навчання та використання інформаційно-комунікаційних технологій. Курс адаптовано до змішаного навчання.

3. Впроваджено елементи дистанційного навчання у процес вивчення даного курсу за наступними напрямками: теоретичний, практичний, контрольний розділи та самостійна робота студентів.

4. Визначено особливості застосування дистанційного навчання у процесі вивчення курсу «Теорія і методика викладання легкої атлетики» студентами денної форми навчання факультету фізичного виховання: сприяє організації самостійної роботи студентів; дає змогу проводити поточний і підсумковий контроль якості знань, однак недоліком є відсутність контролю зі сторони викладача під час дистанційного тестування; надає доступ до теоретичного матеріалу, який може вивчатися студентами, як дистанційно, так і традиційно; оволодіння практичним матеріалом та контроль за виконанням спортивних нормативів з видів легкої атлетики відбувається лише на практичних заняттях.

Перспективи використання результатів дослідження вбачаємо у підвищенні рівня теоретичної, методичної і практичної підготовленості студентів денної форми навчання факультету фізичного виховання у процесі вивчення дистанційного курсу «Теорія і методика викладання легкої атлетики».

Література

1. Клопов Р. В. Інформатизація вищої фізкультурної освіти / Р. В. Клопов // Теорія та методика фізичного виховання. – 2007. – №4 (30). – С. 3–7.
2. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (затверджено Постановою Міністерства освіти і науки України від 20 грудня 2000 р. – К.: НТУ «КПІ», 2000. – 12 с.
3. Кривонос О. М. Використання елементів дистанційного навчання у процесі вивчення сучасних інформаційних технологій студентами-філологами / О. М. Кривонос, М. П. Кривонос // Міжнародний науковий журнал. – 2015. – № 7. – С. 48 – 55.
4. Ладика П. Особливості застосування дистанційного навчання під час викладання спортивно-педагогічних дисциплін [Електронний ресурс] / П. Ладика, Г. Шандригось, В. Шандригось // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. – 2015. – № 3. – С. 32-35. – Режим доступу: http://physicaledu-journal.org.ua/sites/default/files/articles/9_19.pdf
5. Мохова М. Н. Активные методы в смешанном обучении в системе дополнительного педагогического образования: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. – М.: 2005. – 155 с.
6. Mochan T. Navchal'ne seredovy'shhe Moodle v prakty'ci roboty`VNZ /T. Mochan // Osvitni innovaciyi: filosofiya, psy`xologiya, pedagogika: materialy` III Mizhnar. nauk.-prakt. konf., 8 grudnya 2016 r.: u 3 ch. – Sumy`: FOP Cz`oma S.P., 2016. – Ch. 1 – S. 182 – 184.
7. Naumenko S. O. Psy`xologo-pedagogichni zasady` ta prakty`chny`j dosvid stvorennya dy`stancijnogo kursu / S. O. Naumenko // Pedagogika, psy`xologiya ta medy`ko-biologichni problemy` fizy`chnogo vy`hovannya i sportu. – 2010. – # 7. – S. 66 – 69.
8. Polozhennya pro dy`stancijne navchannya (zatverdzheno Nakazom Ministerstva osvity` i nauky` Ukrainy` vid 25.04.2013 # 466). / Sajt VRU «Zakonodavstvo Ukrainy`». – [Elektronny`j resurs]. – Rezhym`m dostupy: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>
9. Samolyuk N. Aktual`nist` i problemnist` dy`stancijnogo navchannya [Elektronny`j resurs] / N. Samolyuk, M. Shvecz` // Nova pedagogichna dumka. – 2013. – # 1.1. – S. 193. – Rezhym`m dostupy: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2013_1_50
10. Sushhenko A. V. Informacijno-komunikacijni tehnologiyi i zasoby` navchannya v profesijnij pidgotovci majbutnix faxivciv fizy`chnogo vy`hovannya i sportu / A. V. Sushhenko // Visny`k Zaporiz`kogo nacional`nogo universy`tetu. – 2012. – # 1(7). – S. 104 – 111.

Маринчук В. В., Кривобок Т. П.

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, м.Київ

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СФЕРИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНСЬКОЇ МОЛОДІ.

У статті розглядається питання та висвітлено сучасні підходи до розвитку сфери фізичного виховання студентської молоді.

Ключові слова: студенти, фізичне виховання, розвиток, проблеми, реформи.

Маринчук В.В., Кривобок Т.П. *Состояние и перспективы развития сферы физического воспитания студенческой молодежи.* В статье рассматривается вопрос и освещены современные подходы к развитию сферы физического воспитания студенческой молодежи.

Ключевые слова: студенты, физическое воспитание, развитие, проблемы, реформы.

Marinchuk V.V. Krivobok T.P. *State and prospects of development of the sphere of physical education students.*